

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗΣ ΤΗΣ ΕΕ
ΕΣΠΑ 2014-2020 & ΕΣΠΑ 2021-2027

Περιφέρεια Πελοποννήσου

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΓΟΥΛΑΤΟΣ

Καθηγητής, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Επισκέπτης Καθηγητής, Κολλέγιο της Ευρώπης

ΔΗΜΗΤΡΑ ΤΣΙΓΚΟΥ

Ερευνήτρια, Οικονομική Διακυβέρνηση ΕΕ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σύντομη εισαγωγή.....	2
Προγραμματική Περίοδος 2014-2020.....	4
Ειδικότερα για την Ελλάδα.....	5
Η Περιφέρεια της Πελοποννήσου	7
Προγραμματική Περίοδος 2021-2027	12
Ειδικότερα για την Ελλάδα.....	15
Η Πολιτική Συνοχής ως απάντηση στην covid-19	17
Θέμα Ημερίδας: Κυκλική Οικονομία & Διαχείριση Αποβλήτων.....	18

ΣΥΝΤΟΜΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Πολιτική Συνοχής είναι η βασική πολιτική επενδύσεων της ΕΕ. Στοχεύοντας όλες τις περιφέρειες και τις πόλεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), επιδιώκει να στηρίξει τη δημιουργία θέσεων εργασίας, να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και να προωθήσει την οικονομική και βιώσιμη ανάπτυξη, συμβάλλοντας σε μια καλύτερη ζωή για όλους τους ευρωπαίους πολίτες. Σκοπός της είναι η διασφάλιση της αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών-μελών και της σύγκλισης των Περιφερειών, με τη μείωση των σημαντικών οικονομικών, κοινωνικών και εδαφικών ανισοτήτων που παρατηρούνται μεταξύ τους. Ως εκ τούτου, η Πολιτική Συνοχής είναι η πολιτική που βρίσκεται πίσω από τα εκατοντάδες χιλιάδες έργα, άλλα μεγαλύτερης και άλλα μικρότερης κλίμακας, και τα επιχειρησιακά προγράμματα, τα οποία υλοποιούνται ανά την Ευρώπη με τη συγχρηματοδότηση της ΕΕ μέσω των αρμόδιων Ταμείων.

Πιο συγκεκριμένα, οι στόχοι της Πολιτικής Συνοχής επιτυγχάνονται στο πλαίσιο της αξιοποίησης του:

- ✚ **Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης – ΕΤΠΑ**, που έχει ως στόχο την ενδυνάμωση της περιφερειακής οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, επενδύοντας σε τομείς που ενισχύουν την ανάπτυξη, έτσι ώστε να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα, να δημιουργηθούν θέσεις εργασίας και να διορθωθούν οι ανισορροπίες μεταξύ των περιφερειών της ΕΕ. Για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027 το ΕΤΠΑ θα χρηματοδοτήσει επενδύσεις για τη δημιουργία μιας πιο έξυπνης, πιο πράσινης, πιο συνδεδεμένης και πιο κοινωνικής Ευρώπης, που θα είναι βρίσκεται κοντά στους πολίτες της.
- ✚ **Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου – ΕΚΤ+** (για την περίοδο 2014-2020 *Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο*), που επενδύει στο ανθρώπινο κεφάλαιο της Ευρώπης, έχοντας ως στόχο τη βελτίωση των ευκαιριών σε ό,τι αφορά την απασχόληση, την εκπαίδευση και τις δεξιότητες, καθώς και την προώθηση των αντίστοιχων διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στους τομείς αυτούς. Παράλληλα, υποστηρίζει την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων και αποτελεί έναν από τους ακρογωνιαίους λίθους της κοινωνικοοικονομικής ανάκαμψης της ΕΕ από την πανδημία του κορωνοϊού.
- ✚ **Ταμείου Συνοχής**, που χρηματοδοτεί έργα στους τομείς των μεταφορών, επενδύει στο περιβάλλον και στην πράσινη ανάπτυξη, στοχεύοντας τα κράτη-μέλη των οποίων το Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα (ΑΕΕ) ανά κάτοικο είναι λιγότερο από 90% του ευρωπαϊκού μέσου όρου, επιδιώκοντας να μειώσει τις οικονομικές, κοινωνικές, και εδαφικές ανισότητες και να προωθήσει τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020, τα Ταμεία ΕΤΠΑ, ΕΚΤ και το Ταμείο Συνοχής, μαζί με το **Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης –ΕΓΤΑΑ**, το οποίο εστιάζει στην επίλυση των ιδιαίτερων προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι αγροτικές περιοχές της ΕΕ και το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας –ΕΤΘΑ** (Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας από το 2021), το οποίο βοηθά τους αλιείς να υιοθετήσουν πρακτικές βιώσιμης αλιείας και στηρίζει τις παράκτιες κοινότητες, ώστε να διαφοροποιήσουν τις οικονομίες τους, με στόχο να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής κατά μήκος των ευρωπαϊκών ακτών, αποτέλεσαν τα **Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία – ΕΔΕΤ**. Στη βάση των ΕΔΕΤ, επιχειρήθηκε ο συντονισμός και η συνεκτικότητα μεταξύ της πολιτικής συνοχής και των άλλων πολιτικών της ΕΕ που συμβάλλουν στην περιφερειακή ανάπτυξη. Στόχος τους, μεταξύ άλλων, ήταν να συμβάλλουν στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στη διασφάλιση μιας βιώσιμης ευρωπαϊκής οικονομίας και ενός υγιούς περιβάλλοντος, εστιάζοντας σε συγκεκριμένους τομείς, όπως για παράδειγμα η έρευνα και η καινοτομία, οι ψηφιακές τεχνολογίες, η στήριξη της οικονομίας χαμηλών εκπομπών άνθρακα, η βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων, οι μικρές επιχειρήσεις κ.ο.κ. Τα κράτη-μέλη έχουν ακόμη τη δυνατότητα να δεσμεύσουν κονδύλια στο πλαίσιο των ΕΔΕΤ **μέχρι το τέλος του 2023**.

- ✚ Επιπλέον, από το 2021 στο «οπλοστάσιο» της Πολιτικής Συνοχής προστέθηκε και το **Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης**, ως ένα νέο χρηματοδοτικό μέσο για την παροχή στήριξης σε εδάφη που αντιμετωπίζουν σοβαρές κοινωνικοοικονομικές προκλήσεις λόγω της μετάβασής τους προς την κλιματική ουδετερότητα, όπως προβλέπει η εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας για μία κλιματικά ουδέτερη ΕΕ μέχρι το 2050. Για την επίτευξη του στόχου αυτού, το **Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης** ενισχύει τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και στηρίζει επενδύσεις σε τομείς όπως η ψηφιακή συνδεσιμότητα, οι τεχνολογίες καθαρής ενέργειας, η μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, ο μετασχηματισμός των βιομηχανικών εγκαταστάσεων, η έρευνα και η καινοτομία, η επανεκπαίδευση των εργαζομένων και η αντίστοιχη τεχνική βοήθεια κ.ο.κ.

Το σύνολο των πόρων που προορίζονται για την Πολιτική Συνοχής προβλέπονται στο πλαίσιο του Προϋπολογισμού της ΕΕ, δηλαδή του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου – ΠΔΠ, που καθορίζει τα όρια των δαπανών της Ένωσης για μια περίοδο τουλάχιστον πέντε ετών. Το ύψος της επένδυσης της Πολιτικής Συνοχής αντανακλά τις αναπτυξιακές ανάγκες των κρατών-μελών, καθώς οι περιφέρειες κατηγοριοποιούνται ανάλογα με το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν τους (ΑΕγχΠ) σε **περισσότερο ανεπτυγμένες, μετάβασης ή λιγότερο ανεπτυγμένες**. Κατά τη διαπραγμάτευση σχετικά με το ύψος και την κατανομή των κονδυλίων της Πολιτικής Συνοχής, προτεραιότητα δίνεται στις χώρες και στις περιφέρειες των οποίων η ανάπτυξη υστερεί. Σε αυτό το πλαίσιο, τα κράτη-μέλη καλούνται να αξιοποιήσουν τα κονδύλια αυτά για τη χρηματοδότηση επιχειρησιακών προγραμμάτων, τα οποία ενδέχεται να καλύπτουν όλη την επικράτεια της χώρας (τομεακά προγράμματα), και/ή συγκεκριμένες περιφέρειες (περιφερειακά προγράμματα), ή ακόμα και να περιλαμβάνουν περισσότερες από μια χώρες

(συνεργατικά προγράμματα). Τα προγράμματα αυτά παρουσιάζουν τις προτεραιότητες της χώρας και/ή των περιφερειών ή της συγκεκριμένης συνεργαζόμενης περιοχής, πάντα με βάση την εθνική στρατηγική που έχει χαράξει η εκάστοτε χώρα, όπως αυτή αναλύεται στην αντίστοιχη **Συμφωνία Εταιρικής Σχέσης**, το περιεχόμενο της οποίας διαπραγματεύονται τα κράτη-μέλη με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η διαχείριση και υλοποίηση των επιλεγμένων προγραμμάτων πραγματοποιείται από τα κράτη-μέλη και τις περιφέρειές τους, στη βάση ενός συστήματος αποκεντρωμένης διαχείρισης, υπό την καθοδήγηση και παρακολούθηση των αρμόδιων (εθνικών ή περιφερειακών) «διαχειριστικών αρχών».

Οι δυνητικοί δικαιούχοι της πολιτικής συνοχής μπορεί να είναι δημόσιοι οργανισμοί, επιχειρήσεις (ιδίως μικρομεσαίες), πανεπιστήμια καθώς και ενώσεις, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) και εθελοντικές οργανώσεις ή ιδιώτες εφόσον υποβάλλουν σχέδια τα οποία πληρούν τα κριτήρια επιλογής που έχουν καθορίσει οι διαχειριστικές αρχές των προγραμμάτων. Οι ξένες επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες στην Ευρώπη δικαιούνται επίσης να λάβουν βοήθεια από τα διαρθρωτικά ταμεία.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2014-2020

Για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020, η ΕΕ διέθεσε **€351,8 δισ.** στην πολιτική συνοχής της, ποσό που συνιστούσε το **32,5%** του συνολικού προϋπολογισμού της. Τα κονδύλια αυτά εγκρίθηκαν για την επίτευξη των στόχων της «**Στρατηγικής «Ευρώπη 2020**», δίνοντας έμφαση στην έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, ως μέσο αντιμετώπισης των διαρθρωτικών αδυναμιών της ευρωπαϊκής οικονομίας, της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας και της παραγωγικότητάς της, και της ενίσχυσης μιας αειφόρου κοινωνικής οικονομίας της αγοράς.

Πιο συγκεκριμένα, για την προγραμματική περίοδο **2014-2020**, ο σχετικός Κανονισμός Κοινών Διατάξεων (Κανονισμός (ΕΕ) Αριθ. 1303/2013) καθόρισε **11 Θεματικούς Στόχους** προς υποστήριξη από τα ΕΔΕΤ:

1. Ενίσχυση της Έρευνας, της Τεχνολογικής Ανάπτυξης και της Καινοτομίας.
2. Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των Τεχνολογιών Πληροφοριών και Επικοινωνιών.
3. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (για το ΕΤΘΑ).
4. Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς.
5. Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης κινδύνων.

6. Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων.
7. Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των εμποδίων σε βασικές υποδομές δικτύων.
8. Προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων.
9. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας και των διακρίσεων.
10. Επένδυση στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και την επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη δια βίου μάθηση.
11. Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας των δημόσιων αρχών και των ενδιαφερόμενων φορέων και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης.

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ¹

Για τη χώρα μας προβλέφθηκαν στο πλαίσιο της Πολιτικής Συνοχής κονδύλια ύψους €17,8 δισ. (Υπουργείο Οικονομικών, τιμές 2018)² τα οποία διοχετεύθηκαν στις **13 ελληνικές περιφέρειες**, επιτρέποντας την υλοποίηση περισσότερων από **22.000 έργων**. Τα έργα αυτά συνέβαλαν στην αναγέννηση της ελληνικής οικονομίας μέσω της ανάταξης και αναβάθμισης του παραγωγικού και κοινωνικού της ιστού, αντιμετωπίζοντας τις σοβαρές διαρθρωτικές αδυναμίες της χώρας, οι οποίες εντάθηκαν κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης.

Μάλιστα, ακολουθώντας το παράδειγμα της Προγραμματικής Περιόδου **2007-2013**, κατά την οποία το ποσοστό **συγχρηματοδότησης της ΕΕ αυξήθηκε κατακόρυφα από 75% σε 99,8%**, συμβάλλοντας στην ταχύτερη απορρόφηση των κονδυλίων, παρά την υιοθέτηση μέτρων αυστηρής δημοσιονομικής λιτότητας, την περίοδο **2014-2020**, το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο επέτρεψε **υψηλότερο ποσοστό προκαταβολών** από το κανονικό. Προέβλεψε, επίσης, **υψηλότερο ποσοστό συγχρηματοδότησης**, για τα τρία πρώτα έτη της προγραμματικής περιόδου, έχοντας ως στόχο τη διευκόλυνση των εθνικών προϋπολογισμών κατά την περίοδο δημοσιονομικής προσαρμογής.³ Παράλληλα, συμπεριλήφθηκε όρος για την

¹ Βλέπε: [ΕΣΠΑ 2014-2020 \(espa.gr\)](http://espa.gr)

² Συνολικά προβλέφθηκαν 26 δισ., όπου το **80%** αποτέλεσαν πόρους των **Διαρθρωτικών/Επενδυτικών Ταμείων της ΕΕ** και το 20% εθνικούς πόρους (ΕΣΠΑ FACTSHEET 2014-2020).

³ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 2013 περί καθορισμού κοινών διατάξεων για τα ΕΔΕΤ (L 347/320, 20.12.2013) και Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 2016/2135 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Νοεμβρίου 2016 (L 338/34, 13.12.2016) με τον οποίο επεκτάθηκε η λεγόμενη «συμπληρωματική συγχρηματοδότηση» (top-up co-financing) πέραν της αρχικής κανονιστικής προθεσμίας του Ιουνίου 2016, έως τις 30 Ιουνίου του έτους που έπεται του ημερολογιακού έτους κατά το οποίο η σχετική χρηματοδοτική βοήθεια περατώνεται. Το μέσο ποσοστό συγχρηματοδότησης για την Ελλάδα ανέρχεται, περίπου, στο 90%, ανάλογα με το επιχειρησιακό πρόγραμμα και την κατηγορία των περιφερειών. Η εν λόγω πρόβλεψη, αφορά την περίπτωση των κρατών-μελών που βρίσκονταν σε πρόγραμμα οικονομικής προσαρμογής.

αναθεώρηση των εθνικών κατανομών της περιόδου 2017-2020, ο οποίος οδήγησε **στην αύξηση των συνολικά διαθέσιμων πόρων** για τα κράτη-μέλη που επλήγησαν περισσότερο από τη χρηματοπιστωτική κρίση του 2008-2013, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα.⁴

Ως αποτέλεσμα, το **Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης 2014-2020 – ΕΣΠΑ**, το οποίο αποτέλεσε το βασικό στρατηγικό σχέδιο για την ανάπτυξη της χώρας με την κρίσιμη συνδρομή των πόρων των **ΕΔΕΤ**, κατάφερε να θέσει στο επίκεντρο της περιόδου τους στόχους της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020», προάγοντας μια ανάπτυξη:

- **Έξυπνη**, με αποτελεσματικότερες επενδύσεις στην εκπαίδευση, την έρευνα και την καινοτομία.
- **Βιώσιμη**, χάρη στην αποφασιστική μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα, και
- **Χωρίς Αποκλεισμούς**, με ιδιαίτερη έμφαση στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στη μείωση της φτώχειας.

Συμφωνα με το αναπτυξιακό όραμα του ΕΣΠΑ, σημαντικό στόχο αποτέλεσε η δημιουργία και διατήρηση βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, με αιχμή την εξωστρεφή, καινοτόμο και ανταγωνιστική επιχειρηματικότητα και γνώμονα την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης.

Χρηματοδοτικές προτεραιότητες της περιόδου:

1. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας.
2. Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού – ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση.
3. Προστασία του περιβάλλοντος – Μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον.
4. Ανάπτυξη – εκσυγχρονισμός – ολοκλήρωση υποδομών για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη.
5. Βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Επίσης, καθοριστικό στοιχείο στον αναπτυξιακό σχεδιασμό της περιόδου 2014-2020 αποτέλεσε η εκπόνηση της εθνικής και των περιφερειακών **Στρατηγικών Έρευνας και Καινοτομίας για**

⁴ Βλέπε: Βασαρδάνη, Μελίνα, and Δήμητρα Δημητροπούλου. 2018. "Η αξιοποίηση των διαρθρωτικών πόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Ελλάδα." Τράπεζα της Ελλάδος: Οικονομικό Δελτίο 47: 37-64. <https://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/oikodelt201807.pdf>

την Έξυπνη Εξειδίκευση. Στο πλαίσιο των στρατηγικών αυτών, η χώρα και οι Περιφέρειές της κλήθηκαν να εντοπίσουν τις δραστηριότητες εκείνες στις οποίες παρουσιάζουν ή είναι σε θέση να οικοδομήσουν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και σε αυτές να επικεντρώσουν τους διαθέσιμους πόρους και τις προσπάθειές τους, ώστε να καταστεί δυνατή η επίτευξη σημαντικών αναπτυξιακών αποτελεσμάτων.

Σε εθνικό επίπεδο προσδιορίστηκαν οκτώ σχετικοί κλάδοι:

- Αγρο-διατροφή
- Υγεία – φάρμακα
- Τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών
- Ενέργεια
- Περιβάλλον και βιώσιμη ανάπτυξη
- Μεταφορές
- Υλικά – κατασκευές
- Τουρισμός, πολιτισμός, δημιουργικές βιομηχανίες

Παράλληλα, ένα άλλο χαρακτηριστικό του αναπτυξιακού σχεδιασμού της περιόδου 2014-2020 αποτέλεσαν οι **Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις.** Πρόκειται για εργαλεία ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης για την εφαρμογή αναπτυξιακών στρατηγικών σε περιοχές που παρουσιάζουν συγκεκριμένα προβλήματα ή διακρίνονται από σημαντικές αναπτυξιακές δεξιότητες.

Το ΕΣΠΑ 2014-2020 συμπεριέλαβε συνολικά **20 Προγράμματα,** 7 Τομεακά και τα 13 Περιφερειακά.

Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Ο συνολικός προϋπολογισμός δημόσιας δαπάνης του Προγράμματος για την Περίοδο **2014-2020** ανήλθε στα **€270.342.339,** εκ των οποίων το ποσό των **€216.273.871** αποτέλεσε τη συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το ποσό των €54.068.468 την εθνική συμμετοχή, επιτρέποντας την υλοποίηση άνω των **1.500 έργων** σε όλη την Περιφέρεια.⁵ Μάλιστα, για την περίοδο **2021-2027,** η κατανομή των κονδυλίων αυξήθηκε στα **€410.088.431.** Η Συνεισφορά της Ένωσης για το Πρόγραμμα ανέρχεται σε **€348.575.163,** εκ των οποίων το ποσό των **€258.269.377** θα αντληθεί από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το ποσό των **€90.305.786** από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+. Το υπολειπόμενο ποσό, ύψους €61.513.268, αποτελεί την εθνική συνεισφορά.⁶

⁵ Διαθέσιμο στο: [ΠΕΠ Πελοποννήσου \(espa.gr\)](http://espa.gr)

⁶ Διαθέσιμο στο: [Εγκρίθηκε το νέο Πρόγραμμα «ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ» του ΕΣΠΑ 2021-2027, συνολικού προϋπολογισμού 410,08 εκατ. ευρώ – Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Πελοποννήσου \(evdpeop.gr\)](#)

Ενδεικτικά έργα:⁷**Ολοκληρωμένη διαχείριση απορριμμάτων Περιφέρειας Πελοποννήσου με ΣΔΙΤ**

Το έργο αφορά στην κατασκευή των απαραίτητων υποδομών (Σταθμοί Μεταφόρτωσης, Μονάδες Επεξεργασίας, Χώροι Υγειονομικής Ταφής Υπολειμμάτων) για την επεξεργασία και τελική διάθεση του συνόλου των παραγόμενων αποβλήτων στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, μέσω Συνεργασίας Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ).

Προγραμματική περίοδος	Ταμείο	Συνολ. Προϋπ/σμός Επένδυσης
2014 -2020	Ταμείο Συνοχής	€ 136.203.052

Έργα αντιπλημμυρικής προστασίας ευρύτερης περιοχής Λουτρακίου (Πράθι – Κατουνίστρα - Καρέλι)

Η περιοχή μελέτης βρίσκεται στις υπώρειες του όρους Γεράνεια. Διοικητικά, οι εξυπηρετούμενοι από τα έργα οικισμοί ανήκουν, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του προγράμματος ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ, στον ενοποιημένο Δήμο Λουτρακίου – Περαχώρας – Αγ. Θεοδώρων. Το Λουτράκι βρίσκεται στον νομό Κορινθίας βορειοανατολικά της πόλης Κορίνθου. Είναι τουριστικό θέρετρο και προσελκύει επισκέπτες τόσο εξαιτίας των ιαματικών λουτρών όσο και για τις παραλίες του Κορινθιακού κόλπου. Οι κυριότερες περιοχές που αντιμετωπίζουν προβλήματα εντοπίζονται στις οδούς που παρουσιάζουν μικρές κλίσεις και ακανόνιστα χαμηλά και υψηλά σημεία, όπου συγκεντρώνονται τα όμβρια ύδατα από τις παρακείμενες περιοχές, χωρίς δυνατότητα ικανοποιητικής απορροής. Η ένταση και συχνότητα των πλημμυρικών φαινομένων έχουν κατά το παρελθόν προκαλέσει σημαντικά προβλήματα στην περιοχή, θέτοντας σε κίνδυνο ανθρώπινες ζωές και προκαλώντας σημαντικές καταστροφές και υλικές ζημιές στη δημόσια και σε ιδιωτικές περιουσίες. Τα προτεινόμενα έργα για την αντιμετώπιση των πλημμυρικών προβλημάτων περιλαμβάνουν διάνοιξη κοίτης, τοπικές επενδύσεις με συρματοκιβώτια, έργα εκβολής στα δύο σημαντικότερα ρέματα, αναβαθμούς συγκράτησης φερτών, ουδούς, προβόλους, καθώς και τα απαραίτητα τεχνικά στις διασταυρώσεις των ρεμάτων με σημαντικούς δρόμους.

Προγραμματική περίοδος	Ταμείο	Συνολ. Προϋπ/σμός Επένδυσης
2014 -2020	Ταμείο Συνοχής	€ 18.972.360

⁷ Τα έργα είναι ολοκληρωμένα ή σε διαδικασία ολοκλήρωσης εντός του χρονικού πλαισίου που ορίζεται από το ΕΣΠΑ 2014-2020. Διαθέσιμα στο: [APXIKH \(anaptyxi.gov.gr\)](http://APXIKH(anaptyxi.gov.gr))

Κανονικοποίηση της υφιστάμενης μετρικής μονής σιδηροδρομικής γραμμής Ισθμού - Λουτρακίου με ηλεκτροκίνηση

Με την ολοκλήρωση του έργου, θα επιτευχθεί η επαναλειτουργία του σιδηροδρομικού τμήματος Ισθμός - Λουτράκι με ηλεκτροκίνηση και, σε συνδυασμό με τις υπόλοιπες εργασίες στο τμήμα (Αυτόματα Συστήματα Ισόπεδης Διάβασης - ΑΣΙΔ κλπ.), θα επιτευχθεί μεγιστοποίηση ασφάλειας, άνεσης και μεταφορικής ικανότητας του δικτύου.

Προγραμματική περίοδος	Ταμείο	Συνολ. Προϋπ/σμός Επένδυσης
2014 -2020	Ταμείο Συνοχής	€ 9.285.120

Αναβάθμιση των υποδομών δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης - εξοπλισμός

Η προτεινόμενη Πράξη αφορά στη στήριξη και ενίσχυση της χρήσης και εφαρμογής της τεχνολογίας, μέσω της αναβάθμισης του εργαστηριακού εξοπλισμού, κατά την εκπαιδευτική διαδικασία στην Επαγγελματική Εκπαίδευση. Η ανάγκη της χρήσης και εφαρμογής της τεχνολογίας σε όλα τα στάδια της εκπαιδευτικής διαδικασίας κρίνεται επιτακτική, προκειμένου το σχολείο να μπορέσει να ανταπεξέλθει στις τεχνολογικά εξελισσόμενες απαιτήσεις μόρφωσης και κατάρτισης που επιτάσσει η σύγχρονη εποχή. Συγκεκριμένα, η πράξη αφορά στον εξοπλισμό των σχολικών μονάδων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης της Περιφέρειας Πελοποννήσου με τον αναγκαίο εργαστηριακό εξοπλισμό για την ένταξη και την εξοικείωση όλων των μαθητών στο συνεχώς εξελισσόμενο τεχνολογικό περιβάλλον. Η εν λόγω Πράξη θα υλοποιηθεί εντός του χρονικού πλαισίου που ορίζεται από το ΕΣΠΑ 2014-2020.

Προγραμματική περίοδος	Ταμείο	Συνολ. Προϋπ/σμός Επένδυσης
2014 -2020	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης	€ 11.579.305

Εναρμόνιση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής για το έτος 2020-2021

Το έργο στοχεύει στην εναρμόνιση της οικογενειακής και της επαγγελματικής ζωής κατά το σχολικό έτος 2020-2021 και συμβάλλει στη διατήρηση και στην αύξηση της απασχόλησης των ωφελούμενων από οικογένειες με εισοδήματα κάτω του ορίου της φτώχειας, σε θέσεις εργασίας με ισότιμους όρους, μέσω της διάθεσης θέσεων παροχής υπηρεσιών φροντίδας και φύλαξης βρεφών, νηπίων και παιδιών σε δημόσιους και ιδιωτικούς Βρεφικούς, Βρεφονηπιακούς και Παιδικούς Σταθμούς και Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (ΚΔΑΠ) στην Περιφέρεια Πελοποννήσου. Οι ωφελούμενοι είναι μητέρες, καθώς και άνδρες που έχουν την επιμέλεια τέκνων, και η διάθεση της θέσης πραγματοποιείται προς το κάθε

ωφελούμενο άτομο μέσω «αξίας τοποθέτησης» (voucher) του τέκνου του, που λαμβάνει από την Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ ΑΕ), σύμφωνα με τα οριζόμενα σε σχετική Πρόσκληση Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος.

Προγραμματική περίοδος	Ταμείο	Συνολ. Προϋπ/σμός Επένδυσης
2014 -2020	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο	€ 6.200.000

Προσθήκη ολοκληρωμένου Ψ.Τ. Ενήλικων και ολοκληρωμένου Ψ.Τ. Παιδων/Εφήβων στο Γενικό Παναρκαδικό Νοσοκομείο Τρίπολης «Η Ευαγγελίστρια» /Β΄ Φάση

Αντικείμενο του έργου είναι η κατασκευή προσθήκης κατ' επέκταση νέας πτέρυγας για την εγκατάσταση ολοκληρωμένου ψυχιατρικού τμήματος στο Παναρκαδικό Γενικό Νοσοκομείο Τρίπολης δυναμικότητας 42 κλινών. Το νέο τμήμα θα λειτουργεί υποστηριζόμενο από τις υπάρχουσες εγκαταστάσεις του Νοσοκομείου ενώ θα έχει την δυνατότητα, λόγω του ιδιαίτερου χαρακτήρα του, να λειτουργεί αυτόνομα με ιδιαίτερες εισόδους στα επιμέρους τμήματά του και ιδιαίτερο περιβάλλοντα χώρο και οδούς προσπέλασης. Η μονάδα περιλαμβάνει τμήμα ενηλίκων και τμήμα εφήβων – παιδιών και εκτείνεται σε τρεις ορόφους υπογείου, ισογείου και α΄ ορόφου. Στο υπόγειο τοποθετούνται οι βοηθητικές χρήσεις Η/Μ χώρων και αποθηκών. Στο ισόγειο χωροθετείται το τμήμα εφήβων-παιδιών, η είσοδος του τμήματος ενηλίκων, το νοσοκομείο ημέρας και τα οξέα – επείγοντα περιστατικά, ενώ ο προαύλιος χώρος και τα αίθρια θα διαμορφωθούν κατάλληλα για την ασφαλή διημέρευση των ασθενών. Στον όροφο τοποθετείται το τμήμα ενηλίκων. Η οργάνωση των λειτουργιών του συγκροτήματος εξυπηρετείται από τέσσερις διακεκριμένες εισόδους στο επίπεδο του ισογείου που οδηγούν στα αντίστοιχα τμήματα. Πρόκειται για έργο που υλοποιείται σε δύο διακριτές φάσεις και η συγκεκριμένη (Β΄ φάση) περιλαμβάνει τα εξής: Υπολειπόμενες εργασίες που δεν εκτελέστηκαν στην Α΄ Φάση της εργολαβίας, σύμφωνα με το αρχικό συμβατικό αντικείμενο και τον 1^ο Ανακεφαλαιωτικό Πίνακα Εργασιών (ΑΠΕ). Εργασίες του 2ου ΑΠΕ στο σύνολό τους.

Προγραμματική περίοδος	Ταμείο	Συνολ. Προϋπ/σμός Επένδυσης
2014 -2020	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης	€ 2.574.835

Εξοπλισμός αντιμετώπισης δασικών πυρκαγιών για την Περιφέρεια Πελοποννήσου

Το έργο αφορά στην προμήθεια της Περιφέρειας Πελοποννήσου με οκτώ (8) υδροφόρα πυροσβεστικά οχήματα χωρητικότητας 4.000λιτ. νερού τα οποία θα χρησιμοποιηθούν από το Πυροσβεστικό Σώμα με κύριο στόχο την δασοπυρόσβεση ακόμα και σε εξαιρετικά ανώμαλα

εδάφη και δύσβατες περιοχές. Τα οχήματα αυτά θα διαθέτουν επίσης πρόσθετο, κατάλληλο εξοπλισμό προκειμένου να επεμβαίνουν και σε άλλα συμβάντα αρμοδιότητας του Πυροσβεστικού Σώματος. Επίσης, το έργο περιλαμβάνει την προμήθεια τριών (3) βοηθητικών οχημάτων τα οποία θα χρησιμοποιηθούν από το Πυροσβεστικό Σώμα με κύριο στόχο τη μεταφορά προσωπικού και εξοπλισμού σε συμβάντα αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών (πυρκαγιές - πλημμύρες), καθώς και σε άλλα συμβάντα αρμοδιότητας του Πυροσβεστικού Σώματος.

Προγραμματική περίοδος	Ταμείο	Συνολ. Προϋπ/σμός Επένδυσης
2014 -2020	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης	€ 2.526.000

Αποκατάσταση Δημοτικού Σχολείου Μελιγούς και μετατροπή σε Πολυχώρο Εκπαιδευτικών, Κοινωνικών και Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων

Αντικείμενο του έργου είναι η αποκατάσταση του πρώην Δημοτικού Σχολείου Μελιγούς στον Δήμο Βόρειας Κυνουρίας στην Αρκαδία και η μετατροπή του σε Πολυχώρο για την βελτίωση της ποιότητας ζωής στην περιοχή. Ειδικότερα, ο δημιουργούμενος Πολυχώρος θα συμπεριλάβει τις κάτωθι χρήσεις: α. Μία Μονάδα Φροντίδας, Προσχολικής Αγωγής και Διαπαιδαγώγησης Βρεφικού, Παιδικού και Βρεφονηπιακού Σταθμού. β. Τις εγκαταστάσεις της Φιλαρμονικής του Δήμου. γ. Τις εγκαταστάσεις του Πολιτιστικού Συλλόγου του Δήμου. δ. Έναν πολυχώρο δραστηριοτήτων. ε. Τα γραφεία του ΕΟΠΥΥ του Δήμου. στ. Τα γραφεία των δημοτικών και αθλητικών συλλόγων.

Προγραμματική περίοδος	Ταμείο	Συνολ. Προϋπ/σμός Επένδυσης
2014 -2020	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης	€ 2.222.925

Λειτουργία ξενώνα φιλοξενίας γυναικών θυμάτων βίας Δήμου Τρίπολης

Το έργο αφορά στην 5ετή λειτουργία ξενώνα γυναικών θυμάτων βίας μετά των τέκνων τους και υλοποιείται με ευθύνη του Δήμου Τρίπολης για συνολικό διάστημα λειτουργίας από 1/12/2015 έως 30-09-2023. Ο ξενώνας εντάσσεται στο πανελλαδικό δίκτυο υποστηρικτικών δομών (Συμβουλευτικά Κέντρα, Ξενώνες φιλοξενίας και Τηλεφωνική Γραμμή SOS 15900), και λειτουργεί συμπληρωματικά με το έργο: «Οριζόντιες παρεμβάσεις εθνικής εμβέλειας» για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών. Αντικείμενο του έργου είναι η παροχή στις γυναίκες και στα παιδιά τους, φιλοξενίας, ασφάλειας, ψυχολογικής και κοινωνικής στήριξης από εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό, καθώς και υποστήριξης για την ένταξη

τους στην αγορά εργασίας, όταν απαιτείται. Διευκολύνει επίσης την πρόσβαση σε νομική συμβουλευτική, με την παραπομπή στα Συμβουλευτικά Κέντρα. Παράλληλα, υλοποιούνται δράσεις προώθησης στην απασχόληση, δικτύωσης με την τοπική κοινωνία, όπως επίσης και παρεμβάσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του ευρύτερου κοινού για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών. Ο Δήμος Τρίπολης έχει εκπονήσει συνοπτικό πλάνο δημοσιότητας/επικοινωνίας και δικτύωσης για την κάλυψη των αναγκών επικοινωνίας της πράξης, συμφωνά με τα οποία δεσμεύεται να υλοποιήσει τις υποχρεώσεις του όπως αυτές προβλέπονται στο Ολοκληρωμένο Σχέδιο Δράσης προς όφελος των γυναικών για την καταπολέμηση της βίας σε τοπικό επίπεδο, της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων (Γ.Γ.Ι.Φ.), με στόχο την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών (κυρίως ενδοοικογενειακή βία και trafficking).

Προγραμματική περίοδος	Ταμείο	Συνολ. Προϋπ/σμός Επένδυσης
2014 -2020	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο	€ 1.280.076

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2021-2027

Για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027, η ΕΕ θα διαθέσει **€392 δισ.** στην Πολιτική Συνοχής της, σχεδόν **το ένα τρίτο δηλαδή του συνολικού προϋπολογισμού της**. Ήδη από τον Μάιο του 2018, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε προτάσεις κανονισμού για την Πολιτική Συνοχής για την περίοδο μετά το 2020, έχοντας ως βασικό στόχο τη μεταρρύθμισή της, ώστε να απλουστευθούν οι διαδικασίες και να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα των επενδύσεων της ΕΕ. Ως εκ τούτου, οι 11 θεματικοί στόχοι που κυριάρχησαν την περίοδο 2014-2020 αντικαταστάθηκαν από πέντε στόχους πολιτικής για το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ+, το Ταμείο Συνοχής και το ΕΤΘΑ, με σκοπό να κατευθύνουν τις επενδύσεις για τη δημιουργία:

- Μιας **εξυπνότερης Ευρώπης**, μέσω της καινοτομίας, της ψηφιοποίησης, του οικονομικού μετασχηματισμού και της στήριξης των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.
- Μιας **πιο Πράσινης Ευρώπης** χωρίς εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, που εφαρμόζει τη συμφωνία του Παρισιού και επενδύει στην ενεργειακή μετάβαση, στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής.
- Μιας **πιο Συνδεδεμένης Ευρώπης**, με στρατηγικά δίκτυα μεταφορών και ψηφιακά δίκτυα.

- Μιας **πιο Κοινωνικής Ευρώπης**, που υλοποιεί τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και στηρίζει την ποιοτική απασχόληση, την εκπαίδευση, τις δεξιότητες, την κοινωνική ένταξη και την ίση πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη.
- Μιας **Ευρώπης πιο Κοντά στους Πολίτες**, με τη στήριξη των αναπτυξιακών στρατηγικών που καταρτίζονται σε τοπικό επίπεδο και της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης σε όλη την ΕΕ.

Παράλληλα, η συγκεκριμένη Προγραμματική Περίοδος διακρίνεται για:

- **Τους κλιματικούς στόχους:** σταθμισμένη κλιματική και περιβαλλοντική συμβολή των επενδύσεων, ελάχιστοι στόχοι για τα ταμεία, μηχανισμός κλιματικής προσαρμογής.
- **Τη μεγαλύτερη ενδυνάμωση των τοπικών, αστικών και εδαφικών αρχών στη διαχείριση των κονδυλίων:** ο αποκλειστικός στόχος της πολιτικής εφαρμόζεται μόνο μέσω εδαφικών και τοπικών αναπτυξιακών στρατηγικών.
- **Την απλούστευση:** Η νέα Πολιτική Συνοχής εισάγει ένα σύνολο κανόνων για τα οκτώ Ταμεία⁸ και σημαντική μείωση του όγκου του παράγωγου δικαίου. Αυτό συνεπάγεται συγκεκριμένα:
 - Πιο απλή και πιο συχνή διαδικασία αναφοράς.
 - Ελαφρύτεροι έλεγχοι για τα προγράμματα: απότομη μείωση των επαληθεύσεων διαχείρισης, «αρχή του ενιαίου ελέγχου», αναλογικές ρυθμίσεις για τους ελέγχους.
 - Ταχύτερη παράδοση: εκτεταμένη δυνατότητα χρήσης απλοποιημένων επιλογών κόστους και χρηματοδότησης που δεν συνδέονται με συστήματα κόστους.
 - Τέλος της έγκρισης της Επιτροπής για τα Μεγάλα Έργα.
 - Όχι άλλος ορισμός φορέων διαχείρισης και ελέγχου.

⁸ Θέσπιση Κανονισμού Κοινών Διατάξεων που διέπει 8 ταμεία της ΕΕ των οποίων η διάθεση πραγματοποιείται από κοινού με τα κράτη μέλη και τις περιφέρειες. Από κοινού, αντιπροσωπεύουν το ένα τρίτο του προϋπολογισμού της ΕΕ. Τα 8 ταμεία που καλύπτονται από τον παρόντα Κοινό Κανονισμό είναι τα εξής: Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, Ταμείο Συνοχής, Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης, Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας, Ταμείο Ασύλου και Μετανάστευσης, Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας, Μέσο για τη Διαχείριση των Συνόρων και τις Θεωρήσεις.

- **Δημιουργία συνθηκών επιτυχίας:** εξορθολογισμένοι και σαφείς όροι που επιτρέπουν την τήρηση των όρων καθ' όλη τη διάρκεια της Προγραμματικής Περιόδου για την επιστροφή δαπανών από τον προϋπολογισμό της Ένωσης.
- **Ευέλικτος προγραμματισμός προσαρμοσμένος στις νέες προκλήσεις και τις αναδυόμενες ανάγκες:** κατανομή του ποσού ευελιξίας μόνο μετά από ενδιάμεση αναθεώρηση της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης και πιθανών νέων προκλήσεων.
- **Ενισχυμένες διατάξεις προβολής και επικοινωνίας:** απαιτήσεις για τους δικαιούχους και προώθηση ενεργειών στρατηγικής σημασίας.

Η Νέα Πολιτική Συνοχής θα εξακολουθεί **να επενδύει σε όλες τις περιφέρειες** με τη μέθοδο κατανομής των πόρων να βασίζεται, σε μεγάλο βαθμό, **στο κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ**. Πλέον, όμως, **έχουν προστεθεί και νέα κριτήρια** όπως για παράδειγμα **η ανεργία των νέων, η κλιματική αλλαγή και η ένταξη των μεταναστών**, ώστε να αντανακλάται καλύτερα η πραγματικότητα.

Επιπλέον, για τη συγκεκριμένη προγραμματική περίοδο, οι στόχοι της Πολιτικής Συνοχής θα χρηματοδοτηθούν όχι μόνο στο πλαίσιο του καθιερωμένου ΠΔΠ, αλλά, επιπρόσθετα, στην περίπτωση ορισμένων προγραμμάτων, προβλέπεται χρηματοδότηση από το προσωρινό Σχέδιο Ανάκαμψης της Ευρώπης, «**NextGenerationEU**». Το συγκεκριμένο μέσο ανάκαμψης, έχει τη δυνατότητα, μέσω της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, να δανείζεται κεφάλαια για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τις κεφαλαιαγορές, αποσκοπώντας στην αποτελεσματική αντιμετώπιση των προκλήσεων που δημιούργησε η πανδημία του κορωνοϊού και στη στήριξη της ανάκαμψης της ευρωπαϊκής οικονομίας. Ως εκ τούτου, θα καταστεί δυνατή η μεταφορά νέων αυξημένων πόρων σε προγράμματα όπως ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας –MAA, το REACT-EU, το πρόγραμμα Horizon Ευρώπη, το InvestEU, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης, το RescEU κ.α.

Για παράδειγμα, ο **Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας** με συνολικό προϋπολογισμό €672,5 δισ. (εκ των οποίων €312,5 δισ. ευρώ διατίθενται με τη μορφή επιχορηγήσεων και €360 δισ. με τη μορφή δανείων -τιμές 2018-), συστάθηκε για την αντιμετώπιση της κρίσης της πανδημίας και τη στήριξη της μετάβασης σε μια πράσινη και ψηφιακή οικονομία, δημιουργώντας θέσεις εργασίας και τονώνοντας την ανάπτυξη καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας. Ο MAA θα στηρίξει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, ιδίως σε πράσινες και ψηφιακές τεχνολογίες, με διαρκή αντίκτυπο στην παραγωγικότητα και την ανθεκτικότητα της οικονομίας της ΕΕ. Το 70% των πόρων του MAA θα πρέπει να έχουν δεσμευτεί τα έτη 2021 και 2022 και το 30% των πόρων το έτος 2023. Συμπληρωματικά με τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, το **REACT-EU**, που εγκρίθηκε στα τέλη Δεκεμβρίου 2020, αφορά πιο βραχυπρόθεσμες δράσεις αντιμετώπισης της κρίσης σε τομείς που χαρακτηρίζονται καίριας σημασίας για τη θέσπιση των βάσεων μιας υγιούς ανάκαμψης (π.χ.,

δημιουργία θέσεων απασχόλησης, πράσινη συμφωνία, ψηφιακή μετάβαση). Το REACT-EU, που περιλαμβάνει πρόσθετα κονδύλια ύψους €47,5 δισ., τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν μέχρι και το 2023, θα λειτουργήσει ως συμπλήρωμα για τα προγράμματα συνοχής της περιόδου 2014-2020 και θα προστεθεί στα κονδύλια συνοχής για την περίοδο 2021-2027. Ακόμα, το **Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης**, το οποίο στηρίζει τις περιοχές που επηρεάζονται περισσότερο από τη μετάβαση προς την κλιματική ουδετερότητα και αποσκοπεί στην αποφυγή της αύξησης των περιφερειακών ανισοτήτων, διαθέτει προϋπολογισμό ύψους **€17,5 δισ.** Τα €7,5 δισ. θα προέλθουν από το ΠΔΠ, ενώ επιπλέον **€10 δισ.** θα προέλθουν από το **NextGenerationEU**.

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ⁹

Το νέο «**Εταιρικό Σύμφωνο Περιφερειακής Ανάπτυξης 2021-2027**» («**ΕΣΠΑ 2021-2027**») αποτυπώνει σε μεγάλο βαθμό τις νέες προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τις νέες αναπτυξιακές προτεραιότητες της Ελλάδας για τα επόμενα χρόνια, στοχεύοντας την ενίσχυση του παραγωγικού δυναμικού της οικονομίας, των υποδομών, των ανθρώπινων δεξιοτήτων, καθώς και την ενδυνάμωση της κοινωνικής προστασίας. Εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 29 Ιουλίου 2021 και σύμφωνα με αυτό πρόκειται να διατεθούν στη χώρα μας πόροι συνολικού ύψους **€26,2 δισ.** για τα επόμενα 7 έτη. Ειδικότερα, τα **€20,9 δισ.** θα προέλθουν ως Ενωσιακή Στήριξη και τα **€5,3 δισ.** θα αποτελέσουν εθνική συνεισφορά. Τα έργα/δράσεις που πρόκειται να χρηματοδοτηθούν από το νέο ΕΣΠΑ λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες και ανάγκες της χώρας μας για τα επόμενα χρόνια, επιδιώκοντας να αντιμετωπίσουν τις διαρθρωτικές υστερήσεις της ελληνικής οικονομίας. Παράλληλα, αναμένεται η ολοκλήρωση των Μεγάλων Έργων που ξεκίνησαν την προηγούμενη Προγραμματική Περίοδο, 2014-2020.

Το νέο «**ΕΣΠΑ 2021-2027**» χαρακτηρίζεται για τον ισχυρό του αναπτυξιακό του προσανατολισμό, όπως αυτός αποτυπώνεται μέσα από δράσεις και έργα υψηλής προστιθέμενης αξίας, με πολλαπλασιαστικά οφέλη τόσο για την κοινωνία, όσο και για την οικονομία, που ανακάμπτει από την πανδημική κρίση, φιλοδοξώντας να συμβάλει ουσιαστικά στην εκκίνηση ενός νέου κύκλου ευημερίας για ολόκληρη τη χώρα και τους πολίτες της.

Βασικά χαρακτηριστικά του Νέου ΕΣΠΑ:

- Διασυνδέεται με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο και τις συστάσεις της Επιτροπής για τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα.
- Υποστηρίζει τις λοιπές Εθνικές Στρατηγικές και τα Εθνικά Σχέδια Δράσης.
- Υποστηρίζει το νέο Ταμείο για τη Δίκαιη Μετάβαση (λιγνιτικές περιοχές και νησιά).
- Ακολουθεί το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων και Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία (Εκθεση Επιτροπής Πισσαρίδη).

⁹ Βλέπε: [Νέα Προγραμματική Περίοδος 2021-2027 \(espa.gr\)](https://espa.gr)

- Ακολουθεί τους περιορισμούς των Ευρωπαϊκών Κανονισμών για τις θεματικές συγκεντρώσεις και ξεπερνά τα κατώτατα ποσοστά.

Στόχοι Πολιτικής:

Οι προτεραιότητες και δράσεις που θα υλοποιηθούν προβάλλονται ως συνολική πολιτική, έχοντας ως στόχο τη γόνιμη μετάβαση σε μια:

- **«Πιο έξυπνη» Ελλάδα (20% των συνολικών πόρων)**

Κεντρικός στόχος για την ελληνική οικονομία είναι η συστηματική αύξηση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας, καθώς και η στενότερη διασύνδεση της παραγωγής με την τεχνολογία και την καινοτομία. Η στροφή της οικονομίας προς την κατεύθυνση αυτή θα πραγματοποιηθεί με τρόπο συμβατό με τους κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους της χώρας.

- **«Πιο πράσινη» Ελλάδα (27% των συνολικών πόρων)**

Οι κύριες επιλογές πολιτικής στον τομέα της ενέργειας αφορούν τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης σε όλους τους τομείς, την προώθηση της αυτονομίας με τη χρήση των ΑΠΕ για αυτοπαραγωγή και συστημάτων αποθήκευσης, τη χρήση ΑΠΕ για θέρμανση/ψύξη, τη μετάβαση των νησιών σε καθαρές μορφές ενέργειας, την ενίσχυση διασυνδεδεμένων έργων διασύνδεσης, την αναβάθμιση δικτύων μεταφοράς και διανομής, την ανάπτυξη κέντρων ενεργειακού ελέγχου και «έξυπνων» ενεργειακών συστημάτων και αποθήκευση σε τοπικό επίπεδο, καθώς και την προώθηση πρακτικών αλιείας χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.

- **«Πιο διασυνδεδεμένη» Ελλάδα (8% των συνολικών πόρων)**

Στοχεύοντας στον οικονομικό/ψηφιακό μετασχηματισμό, ενισχύεται η συνδεσιμότητα με ευρυζωνική πρόσβαση υψηλών ταχυτήτων και στηρίζεται η ανάπτυξη προσβάσιμων, υψηλής ποιότητας, πολυτροπικών, ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή, έξυπνων και βιώσιμων υποδομών και συστημάτων μεταφορών.

- **«Πιο κοινωνική» Ελλάδα (30% των συνολικών πόρων)**

Κεντρική επιδίωξη των παρεμβάσεων είναι μια πιο κοινωνική Ελλάδα, μέσω της επένδυσης στο ανθρώπινο δυναμικό και της διασφάλισης ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες και αγαθά.

- **«Ελλάδα πιο κοντά στους πολίτες της» (6% των συνολικών πόρων)**

Οι ολοκληρωμένες χωρικές στρατηγικές με την αξιοποίηση των χωρικών εργαλείων Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) και ΤΑΠΤοΚ (Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων) θα εφαρμοστούν σε περιοχές που θα πληρούν κατ' ελάχιστο τα κριτήρια που θα προσδιοριστούν από τις εθνικές αρχές και θα αναφερθούν στα Προγράμματα.

- **«Δίκαιη Μετάβαση των περιοχών μετά την απολιγνιτοποίηση» (7% των συνολικών πόρων)**

Η δίκαιη αναπτυξιακή μετάβαση των λιγνιτικών περιοχών, εδράζεται, κατ'εφαρμογή σχετικού σχεδίου δράσης, σε πέντε πυλώνες: καθαρή ενέργεια, έξυπνη αγροτική παραγωγή, βιώσιμος τουρισμός, βιοτεχνία-βιομηχανία-εμπόριο και τεχνολογία-εκπαίδευση. Οι προγραμματιζόμενες δράσεις/επενδύσεις θα είναι σε συμφωνία με τα εδαφικά σχέδια μετάβασης, τα οποία θα παρέχουν λεπτομερή στοιχεία για τις ανάγκες οικονομικής διαφοροποίησης, απόκτησης νέων δεξιοτήτων και περιβαλλοντικής αποκατάστασης.

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗΣ ΩΣ ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΗΝ COVID-19

Η Πολιτική Συνοχής βρέθηκε στην πρώτη γραμμή αντιμετώπισης της πρωτοφανούς κοινωνικοοικονομικής κρίσης που προκλήθηκε από την πανδημία του COVID-19. Ειδικότερα, επικεντρώθηκε στην αντιμετώπιση της μεγάλης πίεσης που ασκήθηκε στον τομέα υγειονομικής περίθαλψης, καθώς και στον σημαντικό κίνδυνο οικονομικής ρευστότητας που απείλησε τις επιχειρήσεις —ιδίως τις μικρές, οι οποίες αναγκάστηκαν να σταματήσουν τις δραστηριότητές τους, θέτοντας, παράλληλα, σε κίνδυνο εκατομμύρια θέσεις εργασίας.

Σε αυτή την κατεύθυνση, τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα ενέκριναν άμεσα δύο συναφείς δέσμες μέτρων, τις επενδυτικές πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση του κορωνοϊού (**CRII/CRII+**), **διευρύνοντας την επιλεξιμότητα των κεφαλαίων της πολιτικής συνοχής** και αυξάνοντας την ευελιξία που προσφέρεται στις προγραμματικές αρχές για τον **επαναπρογραμματισμό** της υπάρχουσας στήριξης της ΕΕ.

Εν προκειμένω, περισσότερα από **€20 δισ.** ανακατανεμήθηκαν για την εξασφάλιση ζωτικής σημασίας ατομικού **εξοπλισμού προστασίας**, αναπνευστήρων και ασθενοφόρων. Ταυτόχρονα, οι επιχειρήσεις μπόρεσαν να επωφεληθούν από **επιχορηγήσεις έκτακτης ανάγκης και δάνεια χαμηλών επιτοκίων**, τα οποία τους επέτρεψαν να διατηρήσουν τη λειτουργία τους κατά τη διάρκεια των lockdown.

Νέα μέτρα για την απασχόληση, ιδίως ρυθμίσεις για τη σύντομη εργασία, τέθηκαν σε εφαρμογή, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι άνθρωποι δεν θα βρεθούν ξαφνικά χωρίς εισόδημα. Παράλληλα, προωθήθηκαν μέτρα απλούστευσης και προσαρμόστηκαν οι κανόνες για να υποστηριχθούν οι δημόσιοι προϋπολογισμοί. Η εισαγωγή της πρωτοβουλίας **REACT-EU**, η

οποία ήταν η πρώτη που κινητοποίησε πόρους στο πλαίσιο της ΕΕ επόμενης γενιάς, παρέχοντας **€47,5 δισ.** νέας χρηματοδότησης από την ΕΕ για τα έτη 2021/2022. Χάρη στο υψηλό ποσοστό προχρηματοδότησής του, τα κράτη-μέλη έχουν ήδη καταφέρει να προετοιμάζουν νέα έργα για την ενίσχυση των ιατρικών ιδρυμάτων, των επιχειρήσεων, των εργαζομένων και των ευάλωτων ατόμων. Επίσης, τα κονδύλια αυτά επέτρεψαν την επανέναρξη έργων που είχαν προηγουμένως διακοπεί εξαιτίας των έκτακτων αναγκών. Επιπλέον, δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στις πράσινες και ψηφιακές προτεραιότητες, οι οποίες είναι απαραίτητες για μια έξυπνη, βιώσιμη και ανθεκτική ανάκαμψη, σύμφωνα με την ευρύτερη πολιτική ατζέντα της ΕΕ.

Ως εκ τούτου, η πολιτική συνοχής αποδείχθηκε ευέλικτη και αποτελεσματική σε ό,τι αφορά την ταχεία προσαρμογή στην κρίση, παρέχοντας στα κράτη-μέλη, στις περιφέρειες και στις πόλεις μια ολοκληρωμένη και προσαρμοσμένη εργαλειοθήκη για την αντιμετώπιση των άνισων εδαφικών, κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας.

ΘΕΜΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ: ΚΥΚΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

Σε μία περίοδο που ο παγκόσμιος πληθυσμός αυξάνεται και μαζί του η ζήτηση για πρώτες ύλες, ενώ, παράλληλα, οι πηγές εφοδιασμού σημαντικών πρώτων υλών είναι εξαιρετικά περιορισμένες, **το παραδοσιακό μοντέλο της οικονομίας, που βασίζεται στο πρότυπο «παίρνω-φτιάχνω-καταναλώνω-πετώ», φαίνεται πως έχει φτάσει στα όριά του.** Ειδικότερα για την ΕΕ, αυτή η πεπερασμένη διάθεση πρώτων υλών συνεπάγεται ότι ορισμένα κράτη-μέλη της θα εξαρτώνται ολοένα και περισσότερο από άλλες χώρες για την κάλυψη των αναγκών τους, σε μία χρονική συγκυρία μάλιστα που έχουν καταγραφεί **σοβαρές αδυναμίες στις εφοδιαστικές και αξιακές αλυσίδες**, οι οποίες με τη σειρά τους πλήττουν σοβαρά τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και βιομηχανίες. Επιπλέον, η εξόρυξη και χρήση πρώτων υλών έχουν μεγάλο **αντίκτυπο στο περιβάλλον**, αυξάνοντας, μεταξύ άλλων, την κατανάλωση ενέργειας και τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, γεγονός που δεν συνάδει με τον **στόχο της Ένωσης να καταστεί η πρώτη κλιματικά ουδέτερη Ήπειρος μέχρι το 2050.** Πράγματι, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή,¹⁰ οι μισές από τις συνολικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και περισσότερο από το 90 % της απώλειας της βιοποικιλότητας και της πίεσης από πλευράς υδάτινων πόρων οφείλονται στην εξόρυξη και την επεξεργασία των πόρων. Δεν είναι δυνατόν, ως εκ τούτου, να επιτευχθεί έως το 2050 ο στόχος της κλιματικής ουδετερότητας χωρίς τη μετάβαση σε μια πλήρως κυκλική οικονομία.

Τι είναι όμως η κυκλική οικονομία;

¹⁰ Βλέπε αναλυτικότερα: [Νέο σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&code=sdg_12_2019_10)

Η κυκλική οικονομία είναι ένα «**πράσινο μοντέλο ανάπτυξης**», το οποίο αποτελεί δομικό στοιχείο του νέου ευρωπαϊκού οικονομικού μοντέλου, στοχεύοντας στην παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών με λιγότερους και πιο «πράσινους πόρους». Αυτό πρακτικά σημαίνει την **ελαχιστοποίηση ή και την εξάλειψη των αποβλήτων σε όλα τα στάδια παραγωγής**, ακόμα και μετά το τέλος του κύκλου ζωής των προϊόντων. Παράλληλα, επιδιώκεται και προωθείται η χρήση δευτερογενών υλικών και αποβλήτων ως παραγωγικών πόρων και χρήσιμων υλικών, προσδίδοντας τη διάσταση της **βιωσιμότητας** στο νέο αυτό παραγωγικό μοντέλο.

Ως εκ τούτου, η κυκλική οικονομία συνεπάγεται, μεταξύ άλλων, τη **βελτιστοποίηση της χρήσης των πόρων**, την **επέκταση του κύκλου ζωής των προϊόντων**, την **ενίσχυση της ανακύκλωσης**, την προώθηση της κυκλικότητας στις παραγωγικές διαδικασίες και τη **χρήση εναλλακτικών καυσίμων**, επιτρέποντας με αυτόν τον τρόπο τη **μετάβαση σε πιο βιώσιμα πρότυπα παραγωγής και κατανάλωσης**. Έτσι, όταν ένα προϊόν φτάνει στο τέλος της ζωής του, τα υλικά κατασκευής του διατηρούνται μέσα στην οικονομία με οποιοδήποτε δυνατό τρόπο ώστε να χρησιμοποιούνται συνεχώς, δημιουργώντας προστιθέμενη αξία στο εν λόγω προϊόν.

Επομένως, η πλήρης μετάβαση σε μία κυκλική οικονομία κρίνεται αναγκαία, καθώς θα:

- ✚ Περιορίσει τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, συμβάλλοντας στη μείωση της ρύπανσης και τη προστασία της φύσης και της βιοποικιλότητας.
- ✚ Μειώσει την πίεση για συνεχή εκμετάλλευση των φυσικών πόρων και των κρίσιμων πρώτων υλών, όπως, για παράδειγμα το νερό.
- ✚ Δώσει ώθηση στην οικονομική ανάπτυξη, δημιουργώντας νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες.
- ✚ Δημιουργήσει νέες «ποιοτικές» τοπικές θέσεις εργασίας.
- ✚ Ενεργοποιήσει πιο ανθεκτικές αξιακές αλυσίδες.

Οι Δράσεις της ΕΕ για την μετάβασή της στην κυκλική οικονομία:

Τον Μάρτιο του 2020, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε το (νέο) **Σχέδιο Δράσης για την Κυκλική Οικονομία**, το οποίο συνιστά δομικό στοιχείο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Η τελευταία, έχοντας ήδη δρομολογηθεί από το 2019, αποτελεί το νέο θεματολόγιο της Ευρώπης για τη **διατηρήσιμη ανάπτυξη** και **πράσινη μετάβαση της ΕΕ**, με απώτερο στόχο την επίτευξη της **κλιματικής της ουδετερότητας** έως το **2050**. Σε αυτό το πλαίσιο, το εν

λόγω Σχέδιο Δράσης αξιοποιεί το έργο που έχει επιτελεστεί ήδη από το 2015 κι έπειτα,¹¹ ενώ, επιπλέον, περιλαμβάνει **πρωτοβουλίες για ολόκληρο τον κύκλο ζωής των προϊόντων**, από τον σχεδιασμό και την κατασκευή έως την κατανάλωση, την επισκευή, την επαναχρησιμοποίηση, την ανακύκλωση και την επαναφορά των πόρων στην οικονομία για όσο περισσότερο γίνεται, επιδιώκοντας να ενθαρρύνει τη **βιώσιμη κατανάλωση και την αποφυγή δημιουργίας αποβλήτων**.

Σε αυτήν την κατεύθυνση, εισάγει νομοθετικά και μη νομοθετικά μέτρα, στοχεύοντας σε τομείς στους οποίους η δράση σε ευρωπαϊκό επίπεδο μπορεί να προσφέρει προστιθέμενη αξία. Βασική επιδίωξη είναι να προσαρμοστεί με τέτοιο τρόπο η οικονομία μας, ώστε να **μειωθεί το ενωσιακό αποτύπωμα κατανάλωσης** και να **διπλασιαστεί η κυκλική χρήση των υλικών** στην ΕΕ την επόμενη δεκαετία, με την παράλληλη **τόνωση της οικονομικής μεγέθυνσης**, πάντα σε πλήρη συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα μέρη και τις επιχειρήσεις, καθώς η μετάβαση αυτή θα πρέπει να παρέχει ευκαιρίες για όλο τον κόσμο και **να μην αφήνει κανέναν στο περιθώριο. Τα βιώσιμα προϊόντα θα πρέπει να γίνουν ο κανόνας στην ΕΕ**, ενώ, ταυτόχρονα, οι **καταναλωτές** θα πρέπει να έχουν αξιόπιστες πληροφορίες για θέματα όπως η δυνατότητα επισκευής και η διάρκεια ζωής των προϊόντων, ώστε να μπορούν να κάνουν πιο βιώσιμες επιλογές από περιβαλλοντική άποψη.

Το Σχέδιο προτείνει δράσεις σε κλάδους με υψηλή ένταση πόρων, αλλά και με μεγάλες δυνατότητες κυκλικότητας.

Αναλυτικότερα:

- **Ηλεκτρονικά και ΤΠΕ** : Θεσπίζεται «**πρωτοβουλία για την κυκλική διαχείριση των ηλεκτρονικών προϊόντων**» με σκοπό την παράταση του κύκλου ζωής των προϊόντων και τη βελτίωση της συλλογής και της διαχείρισης των αποβλήτων.
- **Συσσωρευτές και οχήματα**: Θεσπίζεται νέο κανονιστικό πλαίσιο για τους συσσωρευτές με σκοπό την τόνωση της βιωσιμότητας και την ενίσχυση του δυναμικού κυκλικότητας που έχουν οι συσσωρευτές.
- **Συσκευασίες**: προβλέπονται νέες υποχρεωτικές απαιτήσεις σχετικά με το τι επιτρέπεται στην αγορά της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της μείωσης της (υπερβολικής) συσκευασίας.
- **Πλαστικά** : προβλέπονται νέες υποχρεωτικές απαιτήσεις για ανακυκλωμένο περιεχόμενο, με ιδιαίτερη προσοχή στα μικροπλαστικά, καθώς και στα πλαστικά βιολογικής βάσης και στα βιοαποδομήσιμα πλαστικά.
- **Κλωστοϋφαντουργικά** : χαράσσεται νέα στρατηγική της ΕΕ για τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, η οποία θα ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία στον τομέα

¹¹ Το 2015, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθέτησε ένα φιλόδοξο Σχέδιο Δράσης για την Κυκλική Οικονομία, το οποίο περιλάμβανε μέτρα για την επιτάχυνση της μετάβασης της Ευρώπης προς μια κυκλική οικονομία, την τόνωση της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας, την ενίσχυση της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Τρία χρόνια μετά την έγκρισή του, το Σχέδιο Δράσης για την Κυκλική Οικονομία ολοκληρώθηκε πλήρως. Οι 54 δράσεις του υλοποιήθηκαν, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι οι εργασίες σε ορισμένες από αυτές δεν θα συνεχιστούν και μετά το 2019. Βλέπε περισσότερα: [First Circular Economy Strategy - Environment - European Commission \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eip/first-circular-economy-strategy-environment_en)

αυτό και θα δώσει ώθηση στην αγορά της ΕΕ για επαναχρησιμοποίηση των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων.

- **Κατασκευαστικά έργα και οικοδομές:** χαράσσεται συνολική στρατηγική για ένα βιώσιμο δομημένο περιβάλλον, η οποία προάγει τις αρχές της κυκλικότητας για τα κτίρια.
- **Τρόφιμα:** νέα νομοθετική πρωτοβουλία για την επαναχρησιμοποίηση, με σκοπό να αντικατασταθούν οι συσκευασίες μίας χρήσης, καθώς και τα επιτραπέζια σκεύη και μαχαιροπήρουνα μίας χρήσης από επαναχρησιμοποιούμενα προϊόντα στις υπηρεσίες εστίασης.

Διαχείριση Αποβλήτων

Ως μέρος της στροφής προς το πιο βιώσιμο μοντέλο της κυκλικής οικονομίας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει υποβάλει ήδη τέσσερις νομοθετικές προτάσεις, εισάγοντας νέους στόχους διαχείρισης αποβλήτων σχετικά με την επαναχρησιμοποίηση, την ανακύκλωση και την υγειονομική ταφή, την ενίσχυση των διατάξεων για την πρόληψη των αποβλήτων και την εκτεταμένη ευθύνη του παραγωγού, καθώς και τον εξορθολογισμό των ορισμών, των υποχρεώσεων αναφοράς και των μεθόδων υπολογισμού των στόχων. Η νομοθετική διαδικασία ολοκληρώθηκε τον Μάιο του 2018, με τα κράτη-μέλη να υποχρεούνται να ενσωματώσουν τις σχετικές Οδηγίες στο εθνικό τους δίκαιο έως τις 5 Ιουλίου του 2020.¹²

Στο πλαίσιο του νέου Σχεδίου Δράσης για την Κυκλική Οικονομία δίνεται έμφαση στην **πλήρη αποφυγή των αποβλήτων και στη μετατροπή τους σε δευτερογενείς πόρους υψηλής ποιότητας, που επωφελούνται από την εύρυθμη λειτουργία μιας αγοράς δευτερογενών πρώτων υλών**. Η Επιτροπή θα διερευνήσει το ενδεχόμενο να καθορίσει ένα εναρμονισμένο μοντέλο, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, για τη χωριστή συλλογή των αποβλήτων και την επισήμανση. Το Σχέδιο Δράσης προτείνει επίσης σειρά μέτρων με σκοπό την ελαχιστοποίηση των εξαγωγών αποβλήτων της ΕΕ και την αντιμετώπιση των παράνομων μεταφορών αποβλήτων. Η ΕΕ παράγει πάνω από 2,5 δισ. τόνους αποβλήτων ετησίως. Η μείωση των αποβλήτων και η σωστή επεξεργασία τους κρίνονται απαραίτητες ώστε να μειωθούν οι επιπτώσεις τους στο περιβάλλον. Σε αυτήν την κατεύθυνση, οι ευρωβουλευτές καλούν τα κράτη-μέλη να αυξήσουν την **ανακύκλωση υψηλής ποιότητας**, να **καταργήσουν** σταδιακά την **υγειονομική ταφή** και να **ελαχιστοποιήσουν την αποτέφρωση αποβλήτων**. Επίσης, τον Οκτώβριο του 2022 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε την **αναθεώρηση των κανόνων για τους έμμοτους οργανικούς ρύπους (POP)** με στόχο τον περιορισμό της ποσότητας επιβλαβών χημικών ουσιών στις διαδικασίες παραγωγής προϊόντων και διαχείρισης αποβλήτων. Οι νέοι κανόνες προβλέπουν τη θέσπιση αυστηρότερων ορίων, την αφαίρεση έμμοτων ρύπων από την αλυσίδα ανακύκλωσης και την κατάργηση της χρήσης ορισμένων χημικών ουσιών.

Συνοψίζοντας, τα μέτρα που εισάγονται στο πλαίσιο του νέου Σχεδίου δράσης έχουν ως στόχο:

¹² Βλέπε αναλυτικότερα: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI\(2018\)625108](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2018)625108)

- Να καταστούν τα **βιώσιμα προϊόντα ο κανόνας στην ΕΕ**.
- Την **ενδυνάμωση των καταναλωτών** και των αγοραστών του δημόσιου τομέα.
- Την εστίαση στους **τομείς που χρησιμοποιούν τους περισσότερους πόρους**, ενώ, παράλληλα, το **δυναμικό κυκλικότητας** είναι υψηλό, όπως για παράδειγμα ηλεκτρονικά και ΤΠΕ, μπαταρίες και οχήματα, συσκευασίες, πλαστικά, κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, κατασκευές και κτίρια, τρόφιμα, νερό και θρεπτικά συστατικά.
- Την εξασφάλιση **λιγότερων αποβλήτων**.
- Να λειτουργήσει η κυκλικότητα για τους πολίτες, τις περιφέρειες και τις πόλεις.
- Να αναληφθεί **ηγετικός ρόλος στις παγκόσμιες προσπάθειες** για την κυκλική οικονομία.

Πορεία υλοποίησης

Τον Φεβρουάριο του 2021, το Κοινοβούλιο ενέκρινε ψήφισμα σχετικά με το Σχέδιο Δράσης για την κυκλική οικονομία, ζητώντας πρόσθετα μέτρα για την επίτευξη μιας ουδέτερης ως προς τον άνθρακα, περιβαλλοντικά βιώσιμης, χωρίς τοξικές ουσίες και πλήρως κυκλικής οικονομίας έως το 2050, συμπεριλαμβανομένων αυστηρότερων κανόνων ανακύκλωσης και δεσμευτικών στόχων για τη χρήση και την κατανάλωση υλικών έως 2030.¹³

Τον Μάρτιο του 2022, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε την πρώτη δέσμη μέτρων για την επιτάχυνση της μετάβασης σε μια κυκλική οικονομία, στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης για την κυκλική οικονομία. Τα προτεινόμενα μέτρα περιλαμβάνουν την προώθηση βιώσιμων προϊόντων, την ενδυνάμωση των καταναλωτών για την πράσινη μετάβαση, την αναθεώρηση του κανονισμού για τα προϊόντα του κατασκευαστικού τομέα και μια στρατηγική για βιώσιμη υφαντουργία.¹⁴

Επίσης, τον Νοέμβριο του 2022, προτάθηκαν νέοι κανόνες για τις συσκευασίες σε επίπεδο ΕΕ, που στοχεύουν στη βελτίωση του σχεδιασμού των συσκευασιών, καθώς και στην προώθηση της επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης προϊόντων. Και, επίσης, ζητούν τη μετάβαση προς τα πλαστικά βιολογικής προέλευσης, τα λιπασματοποιησίμα και τα βιοαποδομήσιμα πλαστικά.¹⁵

Τέλος, τον **Δεκέμβριο του 2022**, επετεύχθη **προσωρινή πολιτική συμφωνία** μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, η οποία έχει ως στόχο να καταστήσει όλες τις **μπαταρίες** που διατίθενται στην αγορά της ΕΕ **πιο βιώσιμες, κυκλικές και ασφαλείς**.¹⁶

¹³ Βλέπε αναλυτικότερα: [Κυκλική οικονομία: αυστηρότεροι κανόνες κατανάλωσης και ανακύκλωσης στην ΕΕ | Επικαιρότητα | Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο \(europa.eu\)](#)

¹⁴ Βλέπε αναλυτικότερα: [Νέες προτάσεις για να γίνουν τα βιώσιμα προϊόντα ο κανόνας \(europa.eu\)](#)

¹⁵ Βλέπε αναλυτικότερα: [Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία: Τέλος στις περιττές συσκευασίες \(europa.eu\)](#)

¹⁶ Βλέπε αναλυτικότερα: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/IP_22_7588

Χρηματοδότηση

Πολλά κονδύλια της ΕΕ θα κινητοποιηθούν για τη στήριξη της μετάβασης σε μια κυκλική οικονομία – από τα Ταμεία Συνοχής της ΕΕ, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το πρόγραμμα LIFE μέχρι τη χρηματοδότηση στο πλαίσιο των κοινωνικών, ερευνητικών και καινοτόμων προγραμμάτων. Το Σχέδιο περιλαμβάνει, επίσης, δράσεις για την **κινητοποίηση ιδιωτικής χρηματοδότησης** προς στήριξη της κυκλικής οικονομίας μέσω χρηματοδοτικών μέσων της ΕΕ, όπως το InvestEU. Η εφαρμογή **των φιλόδοξων μέτρων για την κυκλική οικονομία** στην Ευρώπη δύναται να **αυξήσει το ΑΕΠ της ΕΕ κατά 0,5 % επιπλέον έως το 2030** και να δημιουργήσει περίπου **700.000 νέες θέσεις εργασίας**.